

در رساله **موجب از امام صادق** علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

بیان اصول اربعه

جلسه ۴۵۹

استاد شفیعی

خلاصه بحث گذشته

صحیح اول زراره، از دو جهت مورد بحث است:

۱. فقه الروایه: صحیحه مشتمل بر دو سوال است.

۲. کیفیت استدلال به این صحیحه بر اثبات حجیت استصحاب.

مكلف در بقاء وضو سابق شك کرده و یقین با شك هم نقض نمی شود، پس مكلف هنوز دارای وضو است؛ در این استدلال مناقشاتی وجود دارد.

حاصل بحث: این صحیحه از باب مناسبت حکم و موضوع، یک قاعده کلیه را افاده می کند.

مقوم پنجم استصحاب

باید متعلق یقین و شك واحد باشد، اما اگر آن متعلق متعدد بود، دیگر جزء مصادیق استصحاب نخواهد بود، بلکه شامل مصداق قاعده مقتضی و مانع می شود.

مناقشه دوم

وضو استمرار وجود ندارد که به آن شك کنیم، آنچه که استمرار دارد اثر آن است، یعنی طهارت.

متعلق یقین در صحیحه، وضو است نه طهارت؛ و متعلق شك، اثر متیقن است.

و این امر باعث از بین رفتن شرط پنجم در باب استصحاب (اتحاد متعلق شك و یقین) می شود.

دفع مناقشه دوم

جمود بر کلمه ی وضو؛ موجب این توهم می شود؛ لکن چیزی که متعارف است از مثل این تعبیر در لسان اخبار، اراده ی طهارت است.

در اخبار، وضو می گویند و اراده ی طهارت می کنند، از باب اطلاق سبب و اراده ی مسبب.

اتحاد متعلق یقین و شک

آنچه که متبادر از صحیحه است، این است که متعلق یقین، خود متعلق شک است؛ لذا مصنف می‌گوید:
این روایت، از قاعده‌ی مقتضی و مانع دور است.

مناقشه سوم

شیخ انصاری: اخباری که به جهت استصحاب به آنها استدلال می‌شود، اختصاص به استصحاب شک در رافع دارد و شامل استصحاب در مقتضی نمی‌شود؛ پس حجیت استصحاب مختص به شک در رافع است.